A Günzer borok tápértékjelölése

Jogszabályi háttér és címketervezési alapelvek

Günzer Családi Birtok • Szakmai tájékoztató • 1.1 változat

2026. november 4-től visszavonásig érvényes.

Címkéink tervezésénél az a célunk, hogy a fogyasztó a bor energiaértékét és tápanyagtartalmát jól olvashatóan, a palackon találja meg. A helytakarékos megjelenítést az uniós jog által megengedett formákkal és egyszerűsítésekkel alakítjuk ki. Az alkalmazott adatokat és az egyszerűsítések feltételeit az adott bortételhez kell alátámasztani.

Ez a tanulmány az EU piacára szánt borok tápértékjelölési módszerét és a jövőbeni címketervezéshez követett alapelveket mutatja be. Nem egyetlen fajta vagy évjárat laboreredményét általánosítja. A dokumentum önmagában nem tanúsítja minden korábbi címke megfelelőségét; azt a konkrét termékadatokkal és címketervvel együtt lehet ellenőrizni.

1 A szabályozás rendszere

A borágazati alapot az 1308/2013/EU rendelet adja. A 118. cikk összekapcsolja a borok jelölését az általános élelmiszer-tájékoztatási szabályokkal; a 119. cikk a kötelező adatok között nevesíti a tápértékjelölést és az összetevők felsorolását. Az új kötelezettségeket az (EU) 2021/2117 rendelet vezette be. [1–2]

A részletes tápértékjelölési követelményeket az 1169/2011/EU rendelet 30–35. cikke és mellékletei határozzák meg. A borok megjelenítési szabályait az (EU) 2019/33 felhatalmazáson alapuló rendelet, többek között annak 40. cikke egészíti ki. Az (EU) 2023/1606 rendelet a borjelölés és az összetevő-megnevezések egyes részletszabályait módosította. [3–5]

A C/2023/1190 bizottsági közlemény borokra vonatkozó értelmezési segítség, nem új jogszabály. Az elhanyagolható mennyiségek és a kerekítés számszerű útmutatói szintén szakmai végrehajtási támpontok; jogi státuszuk eltér a közvetlenül alkalmazandó rendeletekétől. [7–9]

A tápértékjelölési kötelezettség fő alkalmazási időpontja 2023. december 8. A korábban előállított borok átmeneti helyzetét a gyártási adatok és az alkalmazandó készletszabályok alapján kell megítélni, nem pusztán az évjáratból. A kizárólag exportra szánt, valamint a speciális termékkategóriák címkézését külön kell ellenőrizni. [1–2, 6–7]

2 A címkén megjelenő adatok és sorrendjük

A teljes kötelező tápértékjelölés az energiaértéket, a zsír, a telített zsírsavak, a szénhidrát, a cukrok, a fehérje és a só mennyiségét foglalja magában. Az adatokat 100 ml borra vonatkoztatjuk. Az energia sorrendje kJ, majd kcal; a tápanyagmennyiségek mértékegysége gramm. A tápanyagok egymáshoz viszonyított sorrendjét megtartjuk. [3: 30. és 32. cikk, XV. melléklet]

Megjelenítési sorrend	Mértékegység
Energia	kJ / kcal
Zsír	g
amelyből telített zsírsavak	g
Szénhidrát	g
amelyből cukrok	g
Fehérje	g
Só	g

Táblázatos és lineáris megjelenítés

Az alapforma a táblázatos elrendezés, rendezett számoszloppal. Díszítő keret vagy cellaháló nem előírás. A 34. cikk (2) bekezdése lineáris megjelenítést is megenged, ha a rendelkezésre álló hely a táblázatot nem teszi lehetővé. A lineáris szöveg több sorra tördelhető; a fogalom nem egyetlen fizikai sort jelent. [3, 7: 19. kérdés]

A helyhiánynak nincs a hivatkozott szabályokban rögzített, minden címkére érvényes négyzetcentiméteres küszöbe. A 37. cikk alapján az önkéntes információk nem csökkenthetik a kötelező adatok számára rendelkezésre álló helyet. Ezért a borbemutatás, grafika vagy marketing szöveg helyigénye önmagában nem igazolja a lineáris forma választását. [3, 10]

Tervezési elvünk, hogy a lineáris elrendezést címkénként indokoljuk: a fizikai méretet, az olvashatóságot és a kötelező adatok elhelyezését együtt értékeljük. Egy korábbi címkén elfogadott megoldásból nem következik automatikusan a következő címke megfelelősége.

Az elhanyagolható adatokat kiváltó mondat

A 34. cikk (5) bekezdése szerinti helyettesítő szöveg a tápértékjelölés közvetlen közelében szerepel. Ez a lehetőség a táblázatos és a lineáris elrendezés mellett is alkalmazható, és önmagában nem igényel helyhiányt. A mondatra nincs külön nevesített felsorolási sorrend; a következetesség érdekében benne is megtartjuk a XV. melléklet szerinti relatív tápanyagsorrendet. [3, 7: 20. kérdés]

3 Az elhanyagolható mennyiségek alkalmazása

Az elhanyagolható mennyiség nem azonos a teljes analitikai hiánnyal. A jogi lehetőséget a 34. cikk (5) bekezdése biztosítja; a gyakorlati számszerű támpontokat a Bizottság tűréshatár-útmutatójának 6. fejezete és 4. táblázata tartalmazza. A hivatkozott mennyiségek az értékelendő tápanyagtartalomra vonatkoznak, nem egy előzetesen nullára kerekített számra. [3, 8]

Tápanyag	Elhanyagolható mennyiség 100 ml-ben
Zsír	legfeljebb 0,5 g
Telített zsírsavak	legfeljebb 0,1 g
Szénhidrát	legfeljebb 0,5 g
Cukrok	legfeljebb 0,5 g
Fehérje	legfeljebb 0,5 g
Só	legfeljebb 0,0125 g

Az érintett tápanyagok számszerű adata helyett használható az „Elhanyagolható mennyiségű …-t tartalmaz” kijelentés. A nem elhanyagolható tápanyagokat továbbra is számszerűen közöljük. Az alkoholos bor energiaértékét feltüntetjük. Az alátámasztottan elhanyagolható tápanyagok köre boronként eltérhet. [3: 34. cikk (5); 7: 20. kérdés]

Miért külön kérdés a cukor és a szénhidrát

Az 5 g/l cukor 0,5 g/100 ml-nek felel meg; a 3 g/l pedig 0,3 g/100 ml-nek. Az alacsony cukorérték így lehetővé teheti a cukrok adatának kiváltását. A mérési módszernek ugyanakkor megfelelően kell alátámasztania a címkézési értelemben vett cukortartalmat. A redukáló cukor vizsgálata és az összes mono- és diszacharid meghatározása nem fogalmilag azonos. [3: I. melléklet; 8]

A száraz kategória önmagában nem bizonyítja valamennyi tápanyag elhanyagolhatóságát. A szénhidrát a poliolokat, így a glicerint is tartalmazza; a cukorérték a poliolokat nem tartalmazza. Ezért a cukor egyszerűsítése mellett a szénhidrát számszerű feltüntetése szükséges maradhat. [3: I. melléklet 7–9. pont; 11]

A sóérték nátriumból számított sóegyenérték: nátrium × 2,5. A hamutartalom nem helyettesíti a nátriumeredményt. A laborlapon nem vizsgált tápanyag nem tekinthető automatikusan nullának; elfogadott referencia vagy más megfelelő alátámasztás is használható. [3: I. melléklet 11. pont és 31. cikk (4)]

A helyettesítő mondatot a kötelező tápértéktájékoztatás részeként kezeljük. Nem használjuk „cukormentes” vagy hasonló reklámállítás kiváltására. Az 1,2 térfogatszázaléknál több alkoholt tartalmazó italok tápanyag- és egészségállításaira külön korlátozás vonatkozik. [12: 4. cikk (3)]

4 A tápértékadatok számítási alapja

A jelölt értékek az értékesített borra jellemző átlagértékek. Alapjuk lehet analitikai eredmény, az összetevők ismert vagy tényleges átlagértékein alapuló számítás, illetve általánosan elfogadott adat. Nem szükséges minden tápanyagot minden tételnél külön akkreditált vizsgálattal meghatározni; a választott módszert dokumentálni kell. [3: 31. cikk (3)–(4); 7: 22. kérdés]

Az akkreditáción kívüli vizsgálat státuszát megőrizzük az alátámasztásban. Ez önmagában nem zárja ki a címkézési felhasználást, de nem jogosít fel az eredmény akkreditáltként történő bemutatására. A megadott módszert, bizonytalanságot és a borra való alkalmazhatóságot értékelni kell.

Az energiaszámítás szorzói

Összetevő	kJ grammonként	kcal grammonként
Etanol	29	7
Szénhidrát a poliolok nélkül	17	4
Poliolok beleértve a glicerint	10	2,4
Szerves savak	13	3
Fehérje	17	4
Zsír	37	9

A szorzók az 1169/2011/EU rendelet XIV. mellékletéből származnak. A boroknál rendszerint az alkohol, a cukor, a glicerin és a szerves savak adják az energia meghatározó részét. A hiányzó komponenseket csak szakmailag indokoltan lehet referenciaértékkel pótolni. [3, 11]

A g/l-ben kapott eredményt tízzel osztjuk a 100 ml-re jutó grammértékhez. Ezt megszorozzuk az adott összetevő kJ-, illetve kcal-szorzójával, és a hozzájárulásokat összeadjuk. A glicerint a szénhidrát grammértékébe is beszámítjuk, az energiában azonban csak egyszer, a poliolokra előírt szorzóval vesszük figyelembe.

Az alkoholszámítás alapja a tényleges alkoholtartalom, nem a címkén esetleg eltérően kerekített névleges érték. A borkősav-egyenértékben megadott titrálható savtartalom nem azonos az összes szerves sav tényleges tömegével; referencia alkalmazását vagy külön savadat használatát a számításban jelezni kell. [11]

Kerekítés és bizonytalanság

Az útmutató egész kJ- és kcal-értéket javasol, a legközelebbi egészre kerekítve. A kJ-t és a kcal-t a megfelelő szorzókkal külön számoljuk, a kerekítést az összegzés végén végezzük. A 0,5 g feletti, 10 g alatti szénhidrátérték jellemzően egy tizedessel jelenik meg. A kerekítés, a mérési bizonytalanság és a hatósági tűréshatár külön fogalmak; egyik sem teszi automatikusan elhanyagolhatóvá a ténylegesen jelentős tápanyagot. [8]

5 Olvashatóság és a címke véglegesítése

A kötelező adatok betűméretére a borászati (EU) 2019/33 rendelet 40. cikk (3) bekezdése legalább 1,2 mm-t ír elő. A tápértékadatok nyomdai ellenőrzésénél az általános élelmiszer-jelölési szabály szerinti x-magasságot is legalább 1,2 mm-en biztosítjuk. Az elhanyagolható mennyiségeket kiváltó mondatot ugyanezzel az olvashatósági elvvel kezeljük. [4; 3: 13. cikk és IV. melléklet; 7: 25. kérdés]

A pontméret nem jogszabályi minimum: a tényleges betűmagasság fontonként eltér. Myriad Pro esetén a 7,5 pt csak tervezési kiindulópont; a pontos fontváltozattal, végleges méretben kell mérni. Figyelembe vesszük a kontrasztot, a hordozót és az esetleges utólagos kicsinyítést is. A háromsoros tördelés önmagában nem megfelelőségi feltétel.

A tápértékadatoknak együtt, a borra előírt, azonos látómezőben feltüntetendő kötelező adatokkal egy látómezőben kell megjelenniük. Az importőr, a tételazonosító, a minőségmegőrzési idő és az elektronikus összetevőlista esetén fizikailag közölt allergének tekintetében a 40. cikk (2) kivételeit figyelembe kell venni. A helyettesítő mondat közvetlenül az adatok mellett marad. Egy másik címkére vagy a palack túlsó oldalára helyezett szöveg nem oldja meg automatikusan a helyhiányt. [4: 40. cikk; 7: 2. kérdés]

A marketing célú QR kód szerepe

Címketervezési irányunk a teljes kötelező tápértéktájékoztatás fizikai feltüntetése, az engedett helyettesítésekkel együtt. A QR-kód így szolgálhat borbemutatást, videót vagy vásárlási információt, ha nem arra támaszkodunk a kötelező elektronikus jelölés teljesítéséhez. Ehhez a kötelező összetevőjelölésnek is a palackon kell rendelkezésre állnia, ha nincs külön, szabályos elektronikus hozzáférés. [1: 119. cikk (4)–(5); 5]

Ha bármely kötelező adatot elektronikus úton biztosítunk, az adott elektronikus tájékoztatásra vonatkozó marketingtilalmat és adatgyűjtési korlátozásokat teljesíteni kell. A tápérték egyszerűsítése nem helyettesíti az összetevők, az allergének vagy más kötelező adatok jelölését. [1, 5, 7]

Az egységes módszer tételenkénti alkalmazása

Belső ellenőrzési elvünk szerint minden új címkéhez megőrzendő a bortétel azonosítása, az adatforrás, az energia- és szénhidrátszámítás, a kiváltott tápanyagok alátámasztása, a méretezett címketerv és annak változata. Lineáris forma esetén a helykorlát indokolását is hozzá kell rendelni. Ez a dokumentáció teszi visszakövethetővé, hogyan alkalmaztuk a szabályokat.

A tanulmány egységes módszert rögzít, nem egységes tápértékszámokat. Új évjárat, házasítás, édesítés vagy más összetételváltozás esetén az adatokat újra kell értékelni. A közzétett elvek nem helyettesítik a konkrét címke ellenőrzését, és nem minősülnek hatósági jóváhagyásnak.

6 Alkalmazható szövegminták

Az alábbi minták csak a megjelölt tápanyagok elhanyagolhatóságának alátámasztása után használhatók. A szögletes zárójelben álló helyeket az adott bor adataival kell kitölteni. A folyamatos forma feltételeit a 2. fejezet szerint külön ellenőrizzük.

Ha a cukrokat is helyettesítő mondattal közöljük

Átlagos tápérték 100 ml-ben: energia [érték] kJ / [érték] kcal; szénhidrát [érték] g. Elhanyagolható mennyiségű zsírt, telített zsírsavakat, cukrokat, fehérjét és sót tartalmaz.

Ha a cukrokat számszerűen közöljük

Átlagos tápérték 100 ml-ben: energia [érték] kJ / [érték] kcal; szénhidrát [érték] g, amelyből cukrok [érték] g. Elhanyagolható mennyiségű zsírt, telített zsírsavakat, fehérjét és sót tartalmaz.

Ha elegendő hely van táblázatos megjelenítésre

Átlagos tápérték 100 ml-ben	Mennyiség
Energia	[érték] kJ / [érték] kcal
Szénhidrát	[érték] g
amelyből cukrok	[érték] g

Elhanyagolható mennyiségű zsírt, telített zsírsavakat, fehérjét és sót tartalmaz.

Ha a cukor helyettesítése is indokolt, a cukrok külön sora elhagyható, és a cukrok a helyettesítő mondatban szerepelnek. A számszerűen jelölt és a kiváltott adatok együtt alkotják a teljes tápértéktájékoztatást. [3: 34. cikk (5); 7: 20. kérdés]

7 A hivatkozások értelmezése és frissítése

A következő forrásjegyzék elkülöníti a kötelező jogszabályokat és az értelmezési, illetve szakmai útmutatókat. Az EUR-Lex egységes szerkezetű szövegei tájékozódást segítő dokumentumok; a hiteles jogforrások az Európai Unió Hivatalos Lapjában közzétett aktusok.

Az (EU) 2026/471 rendeletet a jogi környezet frissítésekor figyelembe vettük. A 6. cikk egyes módosításokra későbbi alkalmazást állapít meg, többek között az 1. cikk 10. pontjára 2027. szeptember 19-ét. A 10. pontba tartozó, kizárólag exportra szánt borok tápérték- és összetevőjelölési kivétele ezért 2026. november 4-én még nem alkalmazható. Az EU-ban értékesített hagyományos borokra ez a kivétel később sem ad általános felmentést. [6]

A dokumentum 2026. november 4-től visszavonásig érvényes. Ez a saját címkézési módszertan érvényessége, és nem rögzíti változatlanul a jogszabályi környezetet. A hivatkozások ellenőrzési időpontja 2026. november 4.; későbbi jogszabályváltozás esetén a hatályos előírás az irányadó. Új nyomdai változat előtt az alkalmazási időpontokat és a célpiac sajátos követelményeit is újra ellenőrizzük.

8 Jogszabályok és szakmai források

[1] 1308/2013/EU rendelet

118–119. cikk; a borágazati szabályok és az általános élelmiszer-jelölési szabályok kapcsolata, kötelező adatok és elektronikus jelölés. Az aktuális módosításokkal együtt alkalmazandó.

[2] (EU) 2021/2117 rendelet

1. cikk 32. pont; 5. cikk (8); 6. cikk. A borok új tápérték- és összetevőjelölési követelményeinek bevezetése és alkalmazási időpontjai.

[3] 1169/2011/EU rendelet

7–9., 13., 15., 18., 21., 30–35. és 37. cikk; I., II., IV., XIV. és XV. melléklet. Tájékoztatási felelősség, tartalom, számítás, sorrend, elhanyagolható mennyiségek és olvashatóság.

[4] (EU) 2019/33 felhatalmazáson alapuló rendelet

40–41. és 48a. cikk, I. melléklet. A kötelező borjelölések megjelenítése, betűmérete, allergének és összetevők.

[5] (EU) 2023/1606 felhatalmazáson alapuló rendelet

1. cikk 12. és 14. pont; 3. cikk. A borjelölés és az összetevők feltüntetésének részletszabályai.

[6] (EU) 2026/471 rendelet

1. cikk 10–11. pont és 6. cikk. A borágazati jelölés újabb módosításai és az eltérő alkalmazási időpontok.

[7] C/2023/1190 bizottsági közlemény

Kérdések és válaszok a borjelölésről. Különösen 1–5., 19–25. és 26–34. kérdés. Értelmezési útmutató, önálló jogszabályi erő nélkül.

[8] Bizottsági útmutató a tűréshatárokról

2012. december; különösen 6. fejezet és 4. táblázat. Elhanyagolható mennyiségek és kerekítés. Hatósági alkalmazást segítő útmutató, nem rendelet.

[9] 2018/C 196/01 bizottsági közlemény

Az 1169/2011/EU rendelet alkalmazásával kapcsolatos kérdések és válaszok; különösen 3.2. és 3.3. szakasz.

[10] Európai Bizottság megjelenítési útmutatója

Language and presentation of food information. A táblázatos és lineáris forma, az olvashatóság és az önkéntes információk helyigénye.

[11] Australian Wine Research Institute

How to calculate wine energy values for wine exported to the European Union, 2024. január. Szakmai számítási útmutató; az uniós rendeletet nem helyettesíti.

[12] 1924/2006/EK rendelet

4. cikk (3). Az alkoholtartalmú italok tápanyag- és egészségállításainak korlátozásai.